

DE TOEKOMST VAN HET VAK GESCHIEDENIS

Geschiedenis verdient een plaats op het lesrooster en in alle profielen van het onderwijs. Geen fatsoenlijk mens zal in ernst ontkennen dat historische kennis nodig is voor een juist begrip van de wereld waarin wij leven. Juist nu, want de wereld om ons heen overweldigt ons vaak. Niet zelden worden we erdoor op het verkeerde been gezet. De economische crisis is geweldig groot in de ogen van deskundigen. De militaire spanningen zijn onvergelijikbaar hoog opgelopen, zo las ik onlangs. Als ik m'n oor te luisteren leg, hoor ik apocalyptische geluiden. Onze militairen mogen zich voor het eerst in de geschiedenis in hun vrije tijd niet langer in hun uniform in de openbare ruimte bewegen. En overal loert het explosiegevaar, zo vertelde een politieagent me kort geleden. Hij had dit uit betrouwbare bron vernomen. Enkele dagen voordat het herdenkings- en feestgedruis losbarstte om te vieren dat 25 jaar geleden 'de Muur' viel, vroegen enkele studenten op de VU: 'Wat is dat eigenlijk, die muur?'

De rapporteurs van de Club van Rome voorspelden in 1972 onheilspellend dat de wereld binnen afzienbare tijd verloren zou gaan. Alleen als de groei in de wereld in alle geledingen sterk zou worden afgeremd, was redding mogelijk. De vwo'ers die ik recent les gaf, dachten dat ik het had over een club uit de oudheid. Ik denk niet dat ik voor profeet speel wanneer ik zeg dat op oudejaarsavond niemand meer weet van de boycot van Rusland en Poetin.

Een beetje historisch besef kan dus geen kwaad. Het doet ons realiseren dat de actualiteit niet meer is dan een korte fase in een lange geschiedenis. Geschiedenis scherpt ons besef van betrekkelijkheid. Geschiedenisonderwijs wil orde scheppen in een verleden dat vormloos is geworden voor onze leerlingen. Het overzicht is hen ontglipt. Oriëntatiekennis en de kenmerkende aspecten bedoelen hierin te voorzien. Dit is weer een beetje het oude leren. In 2007-2008 deed commissie-Dijsselbloem onderzoek naar het nieuwe leren, zoals dat vooral in het studiehuis en het competentiegericht onderwijs geïmplementeerd werd. De conclusies van de commissie waren niet mals. Leerlingen, studenten,

docenten en de publieke opinie maakten gehakt van de inhoud van de onderwijsvernieuwingen en de manier waarop ze waren doorgevoerd. Zes jaar later heeft de Tweede Kamer de Onderwijsraad gevraagd na te gaan wat de invloed is geweest van de commissie-Dijsselbloem op de onderwijspolitiek. Het antwoord hierop luidde diplomatiek en omfloerst dat deze invloed 'beperkt' was. In gewoon Nederlands: er is van de aanbevelingen van de commissie niets terechtgekomen. Leraren hebben het onderwijs 'gered' door zich zo weinig mogelijk van de vernieuwingen aan te trekken.

*'Als ik m'n oor te luisteren leg,
hoor ik apocalyptische geluiden'*

Gelukkig hebben veel procesmanagers inmiddels het onderwijsveld geruimd. Laat het onderwijs vooral zelf gaan over de inrichting van het geschiedenisonderwijs. Daarbij mogen we best kritisch naar onszelf kijken. Natuurlijk is een algemeen overzicht van de wereldgeschiedenis voor de meesten te hoog gegrepen. Maar geschiedenisonderwijs dat de leerlingen zonder kennis op de bronnen af stuurt, schiet tekort. Zonder kennis blijven de bronnen immers stom. Ik hoop dat u op 6 maart 2015 naar het nationaal geschiedenisonderwijscongres komt in het Rijksmuseum. Dan kunnen we er verder over discussiëren. ■

Ton van der Schans is voorzitter van de VGN. Hij werkt als docent geschiedenis op de Driestar Hogeschool (pabo) in Gouda.

